

دانشگاه علوم پزشکی و
خدمات بهداشتی درمانی استان اردبیل
دانشکده پزشکی

پایان نامه برای دریافت درجه دکترای حرفه ای در رشته پزشکی

عنوان:

بررسی شاخص های سلامت محیط در بیمارستانهای شهر اردبیل

استاد راهنما:

دکتر مرتضی عالیقدر

اساتید مشاور:

مهندس هادی صادقی

مهندس داود ادهم

نگارش:

سید ناصر عطائی

آذر 1387

شماره پایان نامه: 0260

تقدیم به :

روح پاک پدرم سیدفاضل

و

تقدیم به :

روح مقدس پدری مهربان شهید عیسی قبادی

تقدیم به :

مادر مهربانم که مهرش گرمی بخش زندگی و پرتو وجودش روشن

کننده راهم است.

تقدیم به :

برادر بزرگوارم سیدصبا که در تمام مدت تحصیل همراه من بود و

موفقیت هایم را مدیون همراهیها و محبت های بی دریغ او هستم.

وجودش تکیه گاه محکمی در زندگی برای من می باشد.

تقدیم به :

برادرم شمس الدین و خواهرانم لیلا - صادق - پروانه

تقدیم به :

همسر مهربانم آرزو که عشق را در رفتار پرمهرش به من آموخت.

تقدیم به استاتید بزرگوارم

دکتر مرتضی عالیقدر که در نگارش کلیه مراحل این پایان نامه

مساعدت فراوان کردند.

و

مهندس هادی صادقی و مهندس داود ادهم

تقدیم به :

بیمارانی که طب را در بالین آنها آموختم.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

چکیده-----1

فصل اول: کلیات

1-1- بیان مسأله-----4

2-1- مقدمه و اهمیت موضوع-----5

3-1- اهداف و فرضیات-----6

1-3-1- هدف کلی طرح-----6

2-3-1- اهداف اختصاصی-----6

3-3-1- اهداف کاربردی-----6

4-3-1- سئوالات-----7

4-1- تعریف واژه ها-----8

فصل دوم: بررسی متون

مبانی نظری-----10

1-2- بیمارستان-----10

2-2- سلامت محیط بیمارستان-----10

3- شاخص های سلامت محیط بیمارستان-----11

2-3-2- آب-----11

2-3-2- فاضلاب-----13

2-3-2-1- روشهای تصفیه و دفع فاضلاب در بیمارستان-----13

14	2-2-3-2- مدیریت جمع آوری و دفع فاضلاب
14	1-2-2-3-2- استراتژی های دفع فاضلاب بیمارستان به سیستم فاضلاب شهری
15	3-3-2- پسماند
15	1-3-3-2- طبقه بندی پسماندهای بیمارستانی
16	2-3-3-2- مدیریت پسماندهای بیمارستانی
17	3-3-3-2- عناصر موظف مدیریت پسماندهای بیمارستانی
17	4-3-3-2- دفع پسماندها
18	4-3-2- آشپزخانه
19	5-3-2- رختشویخانه
19	4-2- سایر عوامل مرتبط با سلامت محیط بیمارستان
19	1-4-2- مبارزه با حشرات و جوندگان
19	2-4-2- نظافت محیط بیمارستان
20	3-4-2- استفاده از گندزداها، ضد عفونی کننده ها و استریلیزاسیون ها
20	1-3-4-2- طبقه بندی کلی ضد عفونی کننده ها و گندزداها
21	4-4-2- عفونت های بیمارستانی
21	1-4-4-2- نقش محیط در ایجاد عفونت های بیمارستانی
21	2-4-4-2- کنترل عفونت های بیمارستانی
22	3-4-4-2- اعضای کمیته کنترل عفونت های بیمارستانی
24	3-4-4-2- اقدامات لازم در کنترل عفونتهای بیمارستانی
24	4-4-4-2- راههای پیشگیری از عفونت های بیمارستانی

25----- 5-4-4-2 آموزش پزشکان، پرستاران، بیماران و جامعه در کنترل عفونت های بیمارستانی

26----- 6-4-4-2 هوا

26----- 7-4-4-2 تهویه

26----- 8-4-4-2 محل های عمل جراحی

27----- 9-4-4-2 بخش عفونی بیمارستان ها

28----- 5-2 مطالعات انجام شده در ایران

32----- 6-2 مطالعات انجام شده در دنیا

فصل سوم: مواد و روش ها

36----- 3-1 نوع مطالعه

36----- 3-2 جامعه مورد مطالعه

36----- 3-3 روش نمونه گیری

36----- 3-4 روش گرد آوری اطلاعات

37----- 3-5 روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

37----- 3-6 ملاحظات اخلاقی و محدودیت های اجرای طرح

38----- 3-7 مراحل انجام کار

فصل چهارم: نتایج

40----- 4-1 اطلاعات عمومی بیمارستان ها

42----- 4-2 شاخص های سلامت محیط بیمارستان ها

43----- 4-2-1 تامین آب و کیفیت آن

46----- 4-2-2 مدیریت جمع آوری و دفع فاضلاب

48	3-2-4- مدیریت پسماند های بیمارستانی
50	4-2-4- وضعیت آشپزخانه
52	5-2-4- وضعیت رختشویخانه
54	6-2-4- سرویسهای بهداشتی

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

63	1-5- وضعیت عمومی بیمارستانها
63	1-1-5- محل بیمارستان
63	2-1-5- شرایط ساختمانی
63	3-1-5- فضای سبز
64	2-5- مدیریت سلامت محیط بیمارستان
64	1-2-5- عملکرد و فعالیت های کمیته کنترل عفونت های بیمارستانی
64	3-5- کنترل شاخصهای سلامت محیط
64	1-3-5- تامین آب و نظارت بر کیفیت آن
65	1-1-3-5- مخازن ذخیره آب
66	2-1-3-5- تست کلر باقیمانده در آب
66	2-3-5- تصفیه و دفع فاضلاب
67	3-3-5- مدیریت پسماندهای بیمارستانی
67	1-3-3-5- تولید
68	2-3-3-5- تفکیک پسماندهای عفونی
69	3-3-3-5- ذخیره در محل

70	4-3-3-5- دفع پسماندها
71	5-3-3-5- سایر نکات فنی و بهداشتی
71	4-3-5- آشپزخانه
72	5-3-5- رختشویخانه
74	6-3-5- وضعیت سرویسهای بهداشتی
74	7-3-5- نتیجه گیری نهایی
74	1-7-3-5- شاخص تامین و نظارت بر کیفیت آب
75	2-7-3-5- شاخص مدیریت فاضلاب
75	3-7-3-5- شاخص مدیریت پسماند
76	4-7-3-5- شاخص مدیریت رختشویخانه
76	5-7-3-5- شاخص مدیریت آشپزخانه
77	6-7-3-5- شاخص سرویسهای بهداشتی
77	7-7-3-5- سایر شاخص های مرتبط با سلامت محیط
77	1-7-7-3-5- شرایط ساختمانی
78	8-3-5- جمع بندی شاخص ها
78	9-3-5- پیشنهادات
80	منابع

فهرست جداول

صفحه

عنوان

-
- جدول (3-1) مراحل فعالیتهای انجام گرفته برای پایان نامه..... 40
- جدول (4-1) اطلاعات عمومی بیمارستانهای شهر اردبیل..... 43
- جدول (4-2) وضعیت تأمین و کیفیت آب مصرفی بیمارستان های شهر اردبیل..... 46
- جدول (4-3) میانگین نتایج آنالیز کیفی آب آشامیدنی در بیمارستان های شهر اردبیل..... 47
- جدول (4-4) وضعیت دفع فاضلاب بیمارستانهای شهر اردبیل..... 49
- جدول (4-5) وضعیت مدیریت پسماند های بیمارستانی شهر اردبیل..... 51
- جدول (4-6) وضعیت آشپزخانه بیمارستانهای شهر اردبیل..... 53
- جدول (4-7) وضعیت رختشویخانه بیمارستانهای شهر اردبیل..... 55
- جدول (4-8) وضعیت سرویسهای بهداشتی واحدها و بخشهای مختلف بیمارستان شهر اردبیل..... 57
- جدول (4-9) نوع و میزان گندزدا و ضد عفونی کننده های مصرفی در بیمارستان های شهر اردبیل..... 58

فهرست شکل ها

عنوان	صفحه
شکل (1-2) راههای انتشار عفونتهای بیمارستانی.....	23
شکل (1-4) دستگاه زباله سوز از کار افتاده در یکی از بیمارستان های مورد مطالعه.....	60
شکل (2-4) دستگاه زباله سوز فعال در یکی از بیمارستان های مورد بررسی.....	60
شکل (3-4) مخلوط پسماندهای بیمارستان های با زباله های شهری و تلنبار غیر بهداشتی آن در محل دفع پسماندهای شهری اردبیل.....	61
شکل (4-4) جایگاه موقت پسماندهای بیمارستانی در یکی از بیمارستان های مورد مطالعه.....	61
شکل (5-4) تفکیک پسماندهای عفونی از غیر عفونی در یکی از بیمارستان های مورد بررسی.....	62
شکل (6-4) نحوه خشک کردن پتوهای شسته شده در یکی از بیمارستان های مورد مطالعه.....	62
شکل (7-4) تلنبار پتوهای کثیف جهت شستشو در یکی از بیمارستان های مورد مطالعه.....	63

فهرست نمودار

صفحه

عنوان

نمودار شماره (1-4) وضعیت سرویسهای بهداشتی واحدهای بهداشتی واحدها و بخشهای مختلف بیمارستانهای

شهر

اردییل.....57

چکیده

مقدمه و هدف: خدمات سلامت محیط (آب، فاضلاب، پسماند و ...) یکی از مهمترین خدمات تخصصی پایه در بیمارستان می باشد. این پژوهش به منظور تعیین وضعیت شاخص های سلامت محیط بیمارستان های شهر اردبیل در سال 87-1386 انجام گرفت.

مواد و روش ها: مطالعه توصیفی بوده و بر اساس جمع آوری اطلاعات از طریق مشاهده، مصاحبه و تکمیل چک لیست در بیمارستان های شهر اردبیل (6 بیمارستان) انجام شد.

نتایج: 50٪ بیمارستان ها فاقد مخزن ذخیره آب بود. کیفیت آب مصرفی در بیمارستان ها با معیارهای وزارت نیرو مطابقت داشته، در عوض میزان کلر آزاد باقیمانده در اکثر تست ها خارج از استاندارد بود. از تصفیه خانه های فاضلاب موجود (2 تصفیه خانه) بهره برداری درست انجام نمی گرفت. سرانه تولید پسماند های بیمارستانی 3/5-0/8 کیلوگرم به ازای هر تخت در روز برآورد گردید. در تمام بیمارستان ها، زباله های عفونی از غیر عفونی تفکیک و برای جمع آوری پسماندهای نوک تیز و برنده از Safety Box استفاده می شد. جایگاه ذخیره موقت و دفع نهایی پسماندها در تمام بیمارستان ها با معیارهای موجود مطابقت نداشت. 51/5٪ و 100٪ شاغلین در آشپزخانه بیمارستان ها به ترتیب گواهی شرکت در دوره بهداشت عمومی و کارت معاینه بهداشتی را داشتند. 50٪ رختشویخانه بیمارستان ها از لحاظ ساختمانی با آئین نامه نحوه تاسیس و اداره بیمارستانها تطابق نداشته و در 50٪ بیمارستان ها، البسه های عفونی از غیر عفونی جداگانه جمع آوری و شسته می شد. سرویس های بهداشتی آزمایشگاه ها و اتاق های عمل شرایط بهداشتی مطلوب تری نسبت به بقیه واحدها و بخش ها داشت. بدترین وضعیت موجود در این خصوص، اورژانس بیمارستان ها بود.

بحث و نتیجه گیری: وضعیت شاخص های سلامت محیط بیمارستان های مورد مطالعه در اکثر شاخص ها با آئین نامه ها و معیارهای موجود مطابقت نداشته و نیازمند برنامه ریزی در جهت ارتقای وضعیت موجود می باشد.

واژه های کلیدی: سلامت محیط، بیمارستان، اردبیل